

Aktiv dødshjælp til Færøerne

Den danske landmandsbank oprettede en bank på Færøerne. Den fik navn efter en fiskebank umiddelbart syd for Færøerne med en særlig færøsk art store eftertragtede torske.

Den var et datterselskab af Landmandsbanken senere af dennes efterfølger, Den Danske Bank, til 1993.

Den Danske Bank bestemte bestyrelsens og direktionens personer og sammensætning.

Føroya Banki's ledende funktioner kom fra Den Danske Bank, eller var godkendte af denne.

Den Danske Banks dygtige ledelse baserer utvivlsomt sine beslutninger bl.a. på reglerne for godt købmandsskab: ansætte værdislavt og risici højt.

Er det muligt at Den Danske Banks ledelse har været uvidende om datterselskabets groft uforvarlige og uansvarlige udlånspolitik på Færøerne fra begyndelsen af 1980 til 1993? Havde Den Danske Banks ledelse intet ansvar i det mindste moralskt for datterselskabets forretningsførelse?

Hvis Den Danske Bank som landets største havde praktiseret samme uansvarlige udlånspolitik her i landet som datterselskabet på Færøerne, hvordan ville det have gået Danmark og danskerne?

Tilbød Den Danske Bank lån af vildt urealistisk størrelse i forhold til stillet sikkerheds reelle værdi, ville danske låntagere da have opført sig anderledes end færøske låntagere?

Havde de afvist telefoniske, skriftlige og mundtlige kampagne-tilbud, der pressede låntagere til fordobling og tredobling af allerede indgåede lån uden krav om yderligere sikkerhed?

ville danske låntagere have havt lettere ved at sige nej til sådan bankgenerøsitet?

Forklares Den Danske Banks styrking eller mangsel på samme ved dumhed, uvidenhed, grådighed, umoral eller hvad?

Bankledelsen er dygtig, realistisk, indsigtfuld med kontinuerlig brug af indgåede informationer.

Datterselskabets adfærd må antages at have været udtryk for koncernledelsens politik og langsigtede målsætning.

Hvilken politik og hvilken målsætning til fordel for hvem?

Til fordel for ikke synbare aktionærinteresser og da hvilke?

Den Danske Bank førte et land, en nation, Færøerne og færingerne via datterselskabet derud hvor de ikke kunne bunde gennem groft uansvarlig forretningsførelse og principløs umoral.

Lånemarkedet på Færøerne undgik at blive hjemstøgt af danske kreditforeninger til i 1986.

Men så kom de til gengæld ind og for alvor i gang.

I løbet af 2 år udlånte de i det lille allerede overophedede samfund 2 til 3 milliarder kroner.

Med Den Danske Banks generøse hjælp var pengeligeheden i forvejen altfor stor, aktivitetens niveauet for højt, betalingsbalanceunderskuddet og udlånsgejlden voksede og acceptabelt stor.

Den yderligere pludselige voldsomme forøgelse af tilgængelig kapital sprængte alle rammer, økonomien eksploderede.

Det var ikke: »The straw that broke the camels back«. Det var den danske bjælke, der knuste det færøske samfund.

Den af de store kapitaludbydere førte politik er den udtryk for nykolonialisme, imperialismen, videsyge eller dumhed?

Hvilken målsætning, hvilke hensyn tjente den dansk dirigerede og praktiserede låns politik?

Har den danske og færøske offentlighed tilstrækkelig viden herom?

Burde forslaget om en dommerkendelse der forkastedes af et næsten enstemmigt folketing have været vedtaget og hvorfor ikke?

5000 flygtninge fra dansk arbejdsløshed søgte tilflugt på Færøerne og fandt velaflønt besæftigelse der fra 1980 til 1993.

Lønningerne var høje og ofte skattefrie.

I de samme år dannede færøsk import forudsætning for 5000 arbejdspladser i Danmark.

Uden beskæftigelsesmulighederne på Færøerne ville dansk arbejdsløshed og dens udgifter have været disse 5000 større med samtidig nedsettelse i milliardklassen af danske lønindtægter.

Havde færøsk import rettet sig mod andre lande havde danske eksportindtægter have været mange milliarder mindre og arbejdsløsheden og udgifterne til den vokse i forhold til de lediggjorde 5000 arbejdspladser.

Uden færøsk efterspørgsel efter dansk arbejdskraft og varer ville Danmarks indtægter i 1980 til 1993 have været mange milliarder mindre og udgifterne til de lediggjorde 10.000 mange milliarder større.

Elektrificeringen af Færøerne som begyndte i slutningen af 40'erne og som fortsætter fik entreprenørforetagendet Højgaard & Shultz efter frigørelse fra deres arbejde under krigen eller skaffede sig faktisk monopol på.

De gav ikke tilbud på arbejdsopgaver i konkurrence med andre. Arbejder til mange milliarder udførtes i regning og resulterede i Europas dyreste elektricitet.

Til slutningen af 1970 gik det, de nye skibe og fjernfiskeriet kastede af sig med stigende fiskeripriser.

Indtægter og udgifter balancerede, opsparingen var rekordstor.

Men under det danskelskende landsstyre fra 1980 til 1984 tredobledes udlånsgejlden og væksten fortsatte til 1993.

Gennem datterselskabet Føroya Banki og samtidig med danske kreditforeninger pødsede Den Danske Bank bensin på bålet i stedet for ved ansvarlig forretningsførelse at medvirke til dæmpning.

6. oktober 1992 meddeltes at den danske bank på Færøerne, Føroya Banki, og den mindre færøske bank, Sjóvinnubankin, stod umiddelbart foran lukning.

Landsstyremanden med ansvar for økonomi opfordrede samme aften til at lade dem gå i konkurs.

Virksomhederne skulle selv arrangere sig med egne kreditorer. De store indskydere ville komme til at betale og de store kreditorer tabe.

Mindre indskydere ville dækkes af bankgarantien. Rådet blev ikke fulgt.

Katastrofen for det færøske samfund som Den Danske Bank og statsministeriet truede med såfremt bankerne lukkede blev til blodig færøsk virkelighed.

Da begyndte de fortsætter Færøernes fallit. Regeringen i sam-

Sjónarmið

Í fjór sendi Karl Nolsøe, búskaparfrøðingur eina grein til fleiri dansk bløð. Í greinini vóru lemjandi atfinningar móti Den Danske Bank. Rit-høvundin fekk ikki greinina í dansk bløð og sendi hana tí til føroysk bløð. Greinin hevur áður verið í Sosialinum men vit hava fingið áheitan frá fleiri lesarum um at endurprenta hana, nú spurningurin um kanning av Den Danske Bank er vordin so aktuellur. Hesa áheitan vilja vit fegnir ganga á móti.

Arbejde med Den Danske Bank stillede landsstyret overfor et så drastisk ultimatum, at der levedes ikke tid til undersøgelse, til indkaldelse af lagtingets finansudvalg, til rådslagning, drøftelser eller spørgsmål.

Desorienterede, uvidende og chokerede repræsentanter for landsstyret skulle omgående komme til København.

På møde i statsministeriet straks efter ankomst blev de præsenteret for hvad de senere, da de vidste bedre, måtte betegne som henrettelse af det færøske folk. På den ene side af bordet sad 28 danske ministre, embedsmænd, såkaldte eksperter i færøske og nordatlantiske forhold sammen med funktionærer fra Den Danske Bank.

Den daværende statsminister forelagde dokument til umiddelbar underskrivelse ledsaget af trusler om bankernes umiddelbare lukning. De chokerede færinger forstod hverken truslernes utilbørlighed eller tomhed ej heller rækkevidden af det de blev truet til. Det var den stores mobning af den lille.

Der var ingenting at forhandle om, bare skrive under, hvis der ikke straks skulle blive lukket og slukket på Færøerne.

Forvirrede og desorienterede færinger fulgte kravet. Til bjærgning af Den Danske Bank og dens engagementer på Færøerne, til sikring af de store kreditorer og til de store indskyderes udtræksmuligheder blev et kæmpestatslån påtvungen alle færinger uden forskel.

Anledningen til det utilbørlige danske ultimatum til Færøernes landsstyre var et brev fra Den Danske Banks direktør, Knud Sørensen, til daværende statsminister Schlüter.

En voldsom kapitalflugt fra Færøerne var et af resultaterne af det danske diktat.

Regeringens og Den Danske Banks samarbejde påtvang færøske lønarbejdere, fiskere, pensionister og arbejdsløse sisyfosarbejdet med det påtvungne låns tilbagebetaling.

Hidtil ukendt nød tvinger unge erfarne veluddannede færinger til udvandring i sådant omfang, at det allerede nu svarer til henimod 15% af Færøernes totale befolkning.

Skulle en udvandring af sådant omfang ramme Danmark ville det svare til 8-900.000 unge danskeres flugt.

Europas mest moderne og effektive fiskerflåde sælges til spotpriser på tvangsauktioner til konkurrerende nationer. Den brutale hovedløse påståede saneringspolitik har gjort Færøerne til et nødstedt døende samfund.

Den såkaldte danske hjælp støtter den færøske nation således som rebet støtter den hængte.

Danske politikeres, ministerielle rådgiveres indsigt i og viden om Færøerne? Samfundet, historie, kultur og økonomi er af samme størrelse som gennemsniddanskerens, lige så stor, lige så ringe, ingen.

Når der er adgang til erfarne, veluddannede færinger som på grundlag af reel viden, indsigt, forståelse, ja kærlighed til begge samfund, hvorfor

så anvende ministerielle rådgiveres banale påståede viden?

Ethvert samfund kan ses på to måder: Udefra eller indefra.

Set udefra er der to muligheder:

Fortsat eksistens eller ophør.

Set indefra er der kun en mulighed:

Mit samfund fortsætter til evige tider.

Det samfund som på trods af alle omstændigheder har overlevet i 1000 år, er i færd med at blive nedlagt af danske politikere.

Hvorfor?

For at undgå at Den Danske Banks uansvarlige forretningsførelse gennem datterselskabet på Færøerne skulle resultere i endnu et tabsgivende årsresultat for koncernen?

For at undgå udlandets svigtende tillid til en danske finanssektor?

For at undgå dansk devaluering som resultat af denne tillidsvigt?

Skulle dette samarbejde bjærge Den Danske Bank og Den Danske Banks omdømme og den danske krone på Færøernes bekostning?

Den gamle vismand Vilhelm Grønbech sagde i sin afskedsforelæsnung under krigen også: »En lille kultur er som en sjælden plante, der måske blomstrer engang. Får den lov at falme, den blomstrer aldrig i evighed atter«.

Karl Nolsøe,
cand. poli.

